

Naročnina mesečno 15 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 15 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 637 Živahno delovanje letalstva v Cirenajki Angleška podmornica potopljena na Malti

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Cirenajki so naše in nemške letalske skupine močno bombardirale in s strojnimi obstreljevalci korakajoče in počivajoče kolone, zbirališča čet, pomorska in letalska oporišča; uničili oziroma hudo poškodovani so številni avtomobili in nekaj letal, ki so bila na tleh. Sovražnik je izgubil v zračnih bojih dve letali.

Nemška letala so podnevi in ponoči napadala Maltu, kjer je bilo zapazenih mnogo zadetkov v skladišča in shrambe; blizu pristanišča La Valetta je bila vidno zadeta angleška podmornica.

Gola izmišljotina

Rim, 28. febr. AS. Poročilo angleške admiralete govori o treh torpedih, ki da so zadele nek italijanski konvoj v Sredozemlju; to trditve je ponovil lord Alexander v svojem večeršnjem govoru. Kakor lord Alexander, tako tudi admiralitet oba lažeta dobro vedo, da je ta novica zrasla na njunem zelniku.

Bolgarski kralj prisostvoval orožnim vajam

Sofija, 28. febr. AS. V spremstvu načelnika glavnega stana bolgarske vojske in številnih generalov, se je bolgarski kralj Boris udeležil v Banki pri Sofiji vaj nekaterih posebnih vojaških oddelkov, ki so bili nanovo sestavljeni. Kralj je izrekel zadovoljstvo nad najboljšim uspehom vaj, ki je pokazal odlično izurjenost čet, ki so vključene v posebne oddelke bolgarske vojske.

Švedska pripravlja vojni kabinet

Stockholm, 28. februarja. AS. Švedski general Hornell je predlagal razne obrambne ukrepe in zahteval, da naj Švedska tudi ustanovi vojni kabinet, ki bi deloval celo v mirnem času. Ta kabinet naj bi se ne bavil samo z zunanjo politiko, marveč pripravljati tudi vse potrebno za morebitni vstop Švedske v sedanjo vojno.

Obvezen pouk italijanščine v grških šolah

Atene, 28. febr. AS. Grška vlada je objavila v službenem listu ukaz za obvezno uvedbo italijanščine v vseh grških šolah.

Angleški rušilec »Belmont« potopljen

Rim, 28. febr. AS. Angleška admiraliteta sporoča, da je bil potopljen rušilec »Belmont«, ki je pripadal skupini 50 rušilcev, katere je dobila Anglija od Amerike po zakonu o posojilu in najemu. Imel je 1190 ton.

Poskus kitajsko-indijske zveze propadel

Shanghai, 28. febr. AS. List »Teiriki Simpo« piše, da govorice o pogovorih za vojaško zvezo med Čungkingom in Sovjetsko Rusijo dokazujejo, da se je moral Čungking po ponesrečenem poskusu, skleniti vojaško zvezo z Indijo, obrniti na Sovjetsko Rusijo. Mogoče je namen Londona poslužiti se Kerra, ki je bil pred imenovanjem za moskovskega poslanika angleški poslanik na Kitajskem.

Odstop iranskih ministrov

Carigrad, 28. febr. AS. Izvedelo se je iz Teherana, da so vsi iranski ministri podali ostavko predsedniku vlade. Upravičeno se lahko smatra, da je prišlo do teh skupnih ostavk zaradi poostrelosti nasprotij med iransko vlado in anglo-sovjetskimi vojaškimi oblastmi.

V Washingtonu se zopet pogajajo

Stockholm, 28. febr. AS. Dopisnik lista »Stockholms Tidningen« poroča iz Londona, da dobro poučeni krogi mislijo, da so v Washingtonu v teku pogajanja o tajnem načrtu za angloško-rusko sodelovanje z Združenimi državami v navzočnosti ameriškega poslanika v Londonu Wynanta. Značilno je, da je imel Wynant pred svojim odhodom iz Londona pogovor s Churchillom in sovjetskim poslanikom Majskim. Zdi se, da si zavezniki zaradi težav bližajoče se pomladanske ofenzive niso na jasnem, kaj naj store.

Novi gospodarski red v zasedenih sovjetskih pokrajinah

Berlin, 28. febr. AS. Minister za zasedeno ozemlje Alfred Rosenberg je v soglasju z generalom Göringom, ki izvaja načrt gospodarske štiriletko, odredil novo agrarno reformo v krajih, ki so prišli pod vojaško upravo in ki so bili sestavni del Sovjetske zveze že pred letom 1939. Agrarna reforma razveljavlja kolektivni sistem in namesto boljševiških kolhozov odreja nov red, ki bo omogočil prebivalstvu individualno kmečko gospodarstvo v različnih oblikah. Naravno je, da se iz raz-

Velik japonski uspeh na morju

Japonske vojne ladje so potopile eno sovražno križarko in tri rušilce - Novo prodiranje na Sumatri - Pred končnim naskokom na Rangoon

Tokio, 28. febr. AS. Japonski cesarski stan objavlja, da je japonska mornarica, ki deluje v vodah Nizozemske vzhodne Indije, napadla kombinirano sovražno mornarico v morju okoli Jave in da je ob 18 dne 27. februarja potopila med srdito bitko eno križarko in tri rušilce. Poročilo dodaja, da japonska mornarica zasleduje sovražno ladjevje.

Tokio, 28. febr. AS. Agencija Domei je izvedela, da so japonske sile zasedle Agoeng, nizozemsko pomorsko oporišče v zalivu Semangha na skrajnem južnem delu otoka Sumatre, 20. februarja so Japonci med drugim zasedli tudi Teolog Belong v zalivu Lampoeng in Tanjoeng Karang.

Tokio, 28. febr. AS. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da so japonski oddelki, prihajajoči iz Palenbanga, dočela zasedli mesto Benhulen na zahodni obali otoka Sumatre. Japonski oddelki, ki čistijo južni del Sumatre, so 23. februarja svojo nalogo končali.

Zeneva, 28. febr. AS. Londonski dopisnik lista »Journal de Geneve« sporoča, da so se v angleški prestolnici zdaj že vdali v izgubo Rangona. Nekateri angleški listi sporočajo, da mislijo izprazniti nekaj pokrajin v Bengaliji.

Tokio, 28. febr. AS. Japonska mornar. letala so napadla prestolnico Jave Batavijo. Komaj so Japonci prileteli nad Batavijo, so srečali oddelke osmih lovcev vrste Spitfire. V srditem spopadu so Japonci sestrelili osem lovcev. Drugi japonski oddelki je napadel letališče Philippeville pri Bataviji in je s strojnico obstreljeval dve veliki letali na tleh, ki sta se vneli. Vsa japonska letala so se vrnila na oporišče.

Rim, 28. febr. AS. V avstralski pokrajini Novi južni Wales so ustanovili odbor, ki naj poskrbi za uničenje vseh uporabnih naprav, kar jih je v pokrajini, če bi tja vdrl sovražnik. Odbor je pripravil že vse potrebno za uničenje industrijskih naprav, mostov, hiš, cest, brzojavnih vodov, polja, hlevov, vrto in drugega. Nasprotnik naj v tej pokrajini najde puščavo kakor jo je dobil Napoleon v Rusiji. Odbor je organiziral patrole uničevalcev. Vsaka patrola ima svoje delovno področje. Člani teh patrol se urijo ob nedeljah in delajo skušnje, kako in kaj bodo uničevali. Krajeno prebivalstvo je zaradi tega zelo v skrbeh, zakaj če bi kdo po nepotrebnem preplašil pokrajino, češ da ji grozi vdor, bi posledice teh uničevalnih priprav čutili najprej ljudje sami. Te priprave pa razločno kažejo duševno stanje v Avstraliji, ki zadržno ni prav vedro.

Stockholm, 28. febr. AS. »Newyork Tribune« piše v nekem večeršnjem članku, da je bila poslana na Filipine podmornica, ki naj bi odpeljala generala Mac Arthurja, preden bi padel v japonsko ujetništvo. List dodaja, da se je general Wavell v zadnjem trenutku rešil iz Singapurja in da si je pri begu zlomil nogo.

Slabo nadomestilo za poraze

Rim, 28. febr. AS. V pomanjkanju vojaških zmag naznanja washingtonska vlada tri diplomatske zmage v Peruu, Boliviji in Paragvaju. Očividno so vplivali na samoljubje teh majhnih držav, ki so okusile blagodat dolarjskega gospodarstva. Washington si namerava te države popolnoma zaslužiti.

Minister Tojo o dosedanjih japonskih uspehih Vedno tesnejše sodelovanje z Italijo in Nemčijo

Tokio, 28. februarja. AS. Japonski ministri predsednik Tojo je v govoru o bliskovitih uspehih japonskih sil v Tihem morju od začetka vojne izjavil: »Udarec, zadan Združenim državam in Angliji, je tako težak, da se ti anglosaksonski državi ne bosta mogli nikdar več dvigniti. Potem je dodal, da bodo japonske sile pomnožile pritisk na Čang-kajskovo četo in da je japonski obrambni sistem v južnih pokrajinah tako močan, da se čuti prebival-

stvo popolnoma varno proti vsaki grožnji, ki bi prišla s te strani. Japonska žel predvsem zasesti in zavarovati sovražne strateške postojanke v vzhodni Aziji in postaviti pod japonsko kontrolo važne vire, da bi okreplila napadalno moč svojega vojaštva v vedno tesnejšem sodelovanju z Italijo in Nemčijo v namenu, prisiliti Angleže in Amerikan- ce odložiti orožje.

Izpodleteli sovjetski napadi na Krimu

Samo včeraj so Sovjeti izgubili 75 tankov - Ponesrečen poskus angleških padalcev na francoski obali

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 28. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Krimu je napadel sovražnik istočasno pred Sebastopolom in na polotoku Kerč z močnimi silami, ki so jih podpirali tanki in letalci. V tridih bojih so bili napadi odbiti z visokimi kr- vavimi izgubami za sovražnika. Boji deloma še potekajo. Pred Sebastopolom je bilo uničenih 9, na polotoku Kerč pa 35 sovražnih tankov.

Na bojišču v Donški kotlini je izpod- letel nek drug sovražni napad, ki ga je izvedel so- vražnik z močnimi silami in tanki.

Tudi na ostalih oddelkih vzhodnega bojišča je sovražnik ponovil svoje brezuspešne in izgub pol- ne napade. Napadala podvzeta oddelkov vojske in SS-oddelkov so bila uspešna. Vsega je bilo na vzhodnem bojišču samo včeraj uničenih 75 sovraž- nih tankov.

V Vzhodni Afriki so skupine nemških in italijanskih letal razpršile zbirališča sovražnih čet v zaledju ter z bombami in strojnimi ognjem

napadle sovražna letališča in pristanišča. Pet an- gleških letal je bilo uničenih na zemlji, dve na- daljnji pa sta bili sestreljeni v zraku.

Na Malti so nemška bojna letala metala bombe najtežjega kalibra na skladišča in shrambe v La Valetti. Ena angleška podmornica je bila s strojnico poškodovana.

Nemške podmornice so potopile na Atlant- skem morju pet ladij z 42.000 tonami. Dve nadaljnji veliki ladji sta bili poškodovani s tor- pedi.

V vodah okoli Anglije so nemška bojna letala z bombami poškodovala dve večji trgovski ladji.

Preteklo noč je pristalo na severni fran- coski obali nekaj angleških padalcev. Ko so napadli neko šibko obalno stražo, so se dve uri pozneje zopet umaknili preko morja pod prit- skom nemških protikrepostev.

Pri poletih angleških bombnikov nad nem- ško obalo je bilo to noč sestreljenih trije napadalni letal.

Propad sovjetske zimske ofenzive

Rim, 28. febr. AS. »Popolo di Roma« tolmači zimsko ofenzivo sovjetskega poveljstva in pravi, da gre za značilno rđsko ofenzivo, kakor jih je bi- lo videti več v prvi svetovni vojni, z uporabo ve- likih človeških množic in z velikim razsipanjem sredstev v namenu vse uničiti. Je to način, ki je popolnoma propadel v prejšnji vojni in ki se tudi sedaj ni izkazal. V decembru, januarju in febru- arju so bile vržene v boj človeške horde čisto ze- lo mladih in vojaško neizurjenih ljudi in brez do- ločenega načrta, kar na slepo. Nemci so odgovo- rili s primernimi sredstvi in obračun sovjetske zimske ofenzive se je zaključil s strahotnimi iz- gubami rdeče armade, ki ni dosegla nobenega za- dovoljivega uspeha. Obroč okoli Petrograda skozi dva meseca ni nič slabši, grožnja Moskvi ni bila odstranjena. Zavezniki armade niso bile odbite iz bližine Kavkaza, kjer že ogražajo angleške po- stojanke v vzhodnem Sredozemlju in Suez. Sov- jetsko poveljstvo v zimski ofenzivi ni bilo spo- sobno ubrati novih poti. Druga slabost je zmanj- šanje številca sovjetske armade, ker prebivalstvo krajev, ki jih je Sovjetska Rusija že izgubila, šte- je 50 do 55 milijonov. Tretja slabost je zmanjša- nje sovjetske industrijske moči. V prvi svetovni vojni se je ugotovilo, da je potrebno za vsak mi- lijon vojakov vsaj štiri milijone ton železa. Sov- jetska Rusija lahko proizvaja približno 17 mi- lijonov ton na leto. Pripomniti pa je treba, da je

60% te proizvodnje bilo v Krivem Rogu, ki so ga sedaj zasedli Nemci. »Popolo di Roma« zaklju- čuje svoj članek z ugotovitvijo, da ta dejstva od- krivajo usodni boljševiški poraz.

Pravi pomen Litvinovih izjav

Rim, 28. febr. AS. Strastni oklice Litvinova naj se vse bogataške države vržejo v boj za boljševiško stvar pri prihodnji pomladanski odločilni bitki, jasno kaže na tri dejstva: 1. Rusija je resno v skrbeh za to, kaj se bo zgodilo na njenem ozem- lju; 2. boljševiki so nezadovoljni s pomočjo, ki jo dobivajo od Londona in Washingtona in to tudi povedo; 3. Anglija in Združene države, ki misli- ta najprej na lastno hišo in potem šele na Stalina, imata trgovska ušesa. Kakšen je resničen položaj na ruski fronti, je odkril včeraj londonski radio, ki je dobesečno rekel: »Dogodki na sovjetski fron- ti kažejo, da boljševizem meče v boj svoje rezerve. Litvinov, ki je vsekakor dobro obveščen, se spra- šuje, kaj bo, ko bodo vse rezerve izčrpane.«

Berlin, 28. febr. AS. Tukajšnji krogi na ve- liko tolmačijo Litvinove izjave. Kakor je znano, je sovjetski poslanik v Belu hiši povedal, da so nem- ške sile lahko premagane le takrat, če se bodo izvedle na različnih bojiščih istočasne ofenzive. To pa da je možno le takrat, če bo Sovjetska Ru- sija dobila dovolj vojnega gradiva vseh vrst in če bodo lahko prispele na bojišče angleške in ameriške čete. Litvinov je torej priznal, da so iz- gledi na zmago silno majhni.

Amerikanci so zaplenili dve francoski ladji

Shanghai, 28. febr. AS. »Journal Shanghai« je objavil razgovor z zastopnikom francoske trgovske mornarice Cochetom, ki je naredil globok vtis v francoskih krogih v Shanghai. Cochet se je vrnil iz Manille in je povedal, da so ameriške oblasti zaplenile francoski parnik »Sikiang« in 17.000 ton- sko prekoceansko ladjo »Marchal Joffre«, kamor so vkrcali ameriške pomorske oddelke, ne da bi o tem obvestili francoskega konzula ali zastopni- ka francoske prekoceanske družbe. Japonska leta- la so potopila dva parnika, ki sta prevažala Ame-

rikanec. Amerikanci so prišli z gaullisti in so mor- narje postavili pred dejstvo, da naj ali prestopijo k gaullistom, ali pa bodo zaprti. Večina se je da- la zapreti. Francoski konzul v Washingtonu je na- to smel obiskati 1800 oficirjev in vojakov ter pot- nikov, zaprtih v eno samo sobo brez pohištva in z enim samim kabinetom. Cochet je dodal, da bi brez gaullističnega pritiska lahko dve francoski ladji zapustili Manillo in bi ušli bombardiranju.

Nadaljevanje riomskega procesa

Vichy, 28. februarja. AS. Po nekajdnevni pre- kinitvi zaradi lažje Daladierove bolezni se je riom- ski proces spet nadaljeval. Na dnevnem redu je bilo zasliševanje Daladiera, ki je obtožen dvojega: 1. da je bila država nezadostno pripravljena na vojno, in 2. njegovo zadržanje na zborovanju 23. avgusta 1939. Po kratkem vmesnem zaslišanju Bluma je Daladier skušal dokazati, da je bila edina njegova naloga dobiti kredite od parlamenta in je dodal, da je dosegel 62 milijard v treh letih. Po- tem je napravil odgovornost za poraz poveljstvu in dodal, da je pod njegovo vlado industrijski poten- cial narastel od 1 milijarde in 35 milijonov na 3 milijarde in 37 milijonov.

Volkovi na Danskem

Kopenhagen, 28. febr. AS. Prebivalstvo Južne Jütlandije je bilo zelo vznemirjeno, ko so se po- javili volkovi, ki se skrivajo po gozdovih in po- noči ogražajo varnost prebivalstva. Volkovi so pri- šli na Norveško preko zamrznjenega Skagerraka. Organizirali so lov na volkove. Na Danskem že sto let ni bilo volkov.

Civilna mobilizacija v Ameriki

Buenos Aires, 28. febr. AS. Ameriški senator Byrd je napovedal nov ukrep predsednika Roose- velta, s katerim bodo uredili vprašanje o nekakšni splošni mobilizaciji vsega moškega prebivalstva v Združenih državah. Vsakdo bo moral v boj ali na delo. Hkratu bo odpravljena vsaka možnost za stavke in bodo vsi stavkajoči prisiljeni iti v vojs- ko, po drugi strani pa jih bodo vpisali na posebne črne sezname, da jih bodo imeli zaznamovane za bodoče in jih bodo lahko izključili od dela in za- služkov.

Madžarsko delavstvo bo šlo v boj proti boljševizmu

Budimpešta, 28. febr. AS. Včeraj je bil v ma- džarski prestolnici sestanek odposlancev osrednje madžarske delavske zveze, ki zastopa večino ma- džarskega delavstva. Soglasno je bil sprejet oklic ki ugotavlja, da je madžarski narod pod vok- stvom svojega upravnika stopil v boj ob strani svojih zaveznikov, da bi zatrl boljševizem, ki je sovražnik omike in neodvisne madžarske domovine. Madžarsko ljudstvo bo na spomlad v strnjenih vrstah nastopilo v svetem boju proti boljševizmu, da bi se s tem boril tudi proti mednarodnemu ju- dovstvu in njegovim zaveznikom v bogataških de- mokracijah. Razglas vabi delavstvo, naj strne svoje vrste in naj bi delavske množice, medtem ko se bo madžarski vojak udeleževal velike spomladan- ske ofenzive na vzhodnem bojišču, obnovile svojo prisego zvestobe regentu, ki pelje Madžarsko ob strani sil osi k neizogibni zmagi.

Današnji številki »Slovenca« so priložene položnice. Vljudno prosimo cenjene naročnike, da se jih blago- volijo čimprej poslužiti.

Mesečna naročnina znaša 15 lir. Pridobite nam še nove naročnike! Vsak naročnik naj bo naš zvest propagator!

Največ ljudi na svetu živi od riža

Devetnajst dvajsetin vsega riža pridelajo v Aziji

Kako bi živel človeštvo, če ne bi poznali žita, krompirja, koruze in riža? Ta osnovna živila si- rokih slojev so danes za vse narode nekaj tako vsakdanjega, da si brez njih urejene prehrane niti misliti ne moremo. Še bolj zanimivo pa je, da je prvotna domovina teh tako važnih rastlin v subtropskih krajih. Tako žita, kakor tudi krompir so prvotno rasla pod toplejšim podnebjem. Isto velja za riž, ki še dandanes rodi le v tropskih krajih, največ v Aziji.

700 milijonov ljudi živi od riža

Riž je najbolj važna rastlina, kar jih poznamo na svetu. Morda bi mislili, da živi na svetu več ljudi od pšenice. Toda temu ni tako. Na vsej zemeljski obli živi v glavnem le 400 milijonov ljudi od pšenice, dalje 300 milijonov od rži, od koruze 200 milijonov, od riža pa okrog 700 milijonov. S temi številkami je na kratko označeno, kako se v glavnem prehranjuje prebivalstvo vsega sveta. Ostanek zemeljskega prebivalstva živi od najrazličnejših živil. Riž pa je najvažnejše živilo vsega prebivalstva, ki živi v tropskih pokrajinah. Razlog za to najdemo največ v tem, da se da riž lahko prebraviti, kar je pri vročini tropskih krajev izrednega pomena.

Močvirna rastlina

Riž spada med trave. Po svoji zunanosti in velikosti je še najbolj podoben našemu ovsu. Domovina riža je južna Kitajska. Tu so ga poznali že in sadili 2000 let pred Kr. rojstvom. Tako je riž ena najstarejših kulturnih rastlin. Ze prav zgodaj so ga začeli saditi tudi v Indiji. Po pohodu Aleksandra Velikega v Indijo je riž prodrl naprej proti zahodu in Evropi. V 17. stoletju so začeli saditi riž že v Ameriki. Riž je izrazilo močvirna rastlina. Prvotno je rasel v ogromnem poplavnem ozemlju Jangcekianga. To bomo razumeli, če upoštevamo, da je treba riževe nasade redno namakati. Tam, kjer za to ni mogoče izkoristiti rednih povodnj, uporabljajo še danes črpalna kolesa, črpalke, ki jih žene veter in v zadnjem času sodobne namakalne naprave, ki oskrbujejo riževa polja z vodo, tako, da jih lahko po potrebi poplavlajo. Zato so riževa polja skoraj povsod, kjer je to le mogoče, smiselno urejena po pobočjih v terasah, kjer voda odteka z višje stopnje na nižjo. Tako je omogočeno stalno namakanje.

Težavno pridelovanje

Delo na riževih nasadih je zelo težavno. Živina na Kitajskem, pa čisto tudi ljudje sami vlečejo plug, s katerim rahljajo poplavljenno mastno zem-

pridne roke sadike v blato na poljih. To delo opravljajo večji del le ženske. Zetev riža je podobna našim žetvam. Riž ima pleve kakor vse naše žitne vrste. V Aziji jedo riž takoj, ko so mu odstranili pleve. Pri nas ga pa še temeljito oluščijo. Riž služi v Aziji večini prebivalstva kot glavno hranilo. Predelujejo pa ga tudi v opojno pijačo in žgejo iz njega celo žganje, ki ga v Evropi poznamo pod imenom arak. Riževa slama je zelo cenjena, saj se da koristno uporabiti za pletenje košar, slamnikov, sandal in vrvi. Iz riževe slame se izdeluje tudi najboljši cigaretni papir. Otrobo oluščena riža pa so iskano živalsko krmilo.

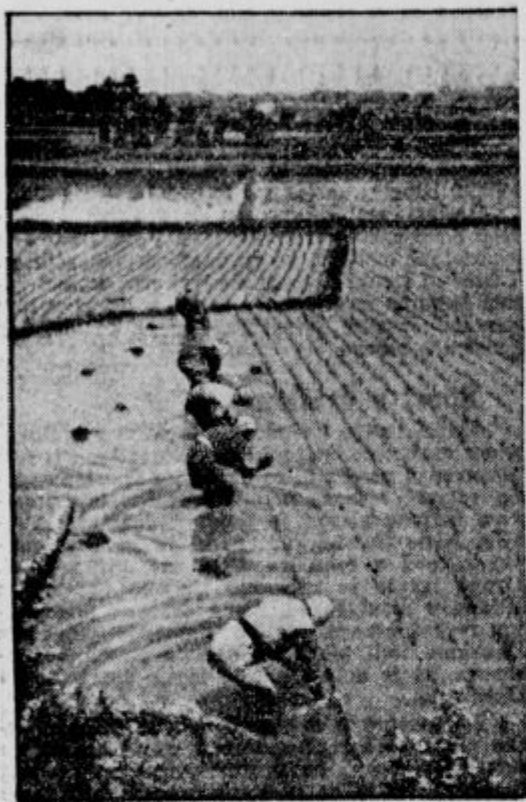
Črpalno kolo, s kakršnimi dvigajo Kitajci vodo iz kanalov na riževa polja. Poganja ga Kitajec s tem, da stopa s prečke na prečko, medtem ko se kolo vrti.

Kje ga pridelajo največ

Prav v krajih, kjer divja sedaj odločilna borba za nadvlado v vzhodni Aziji, so tudi najbolj obsežna riževa polja. Med vsemi deželami v Aziji pridelava polovico riža Indija. Nato pride Kitajska in nato Japonska. Bogata na pridelku riža je tudi Indokina, Tajska in Birmanija. Mnogo riževih nasadov je na Filipinih, na nizozemskih otokih Malajskega arhipela. Indija pridelava približno 53 milijonov ton na leto, Kitajska 33 milijonov ton, Japonska s Korejo 16 milijonov ton, Tajska 4 milijone ton, Indokina 6 milijonov ton, otoki Nizozemske kolonijalne posesti v Malajskem arhipelu 5 milijonov ton, Filipini pa 2 milijona ton. Vsega skupaj pridelava Azija 119 milijonov ton riža na leto, ves ostali svet pa bori šest milijonov ton na leto. Večina tega pridelka odpade na razne države na ameriskem kontinentu, v Evropi pa je najmočnejši producent riža Italija, ki s svojim pridelkom dosega približno en odstotek svetovne produkcije. Edina dežela v Evropi, kjer riž še gojijo, je Španija.

Azijski narodi pojedjo večino riža sami

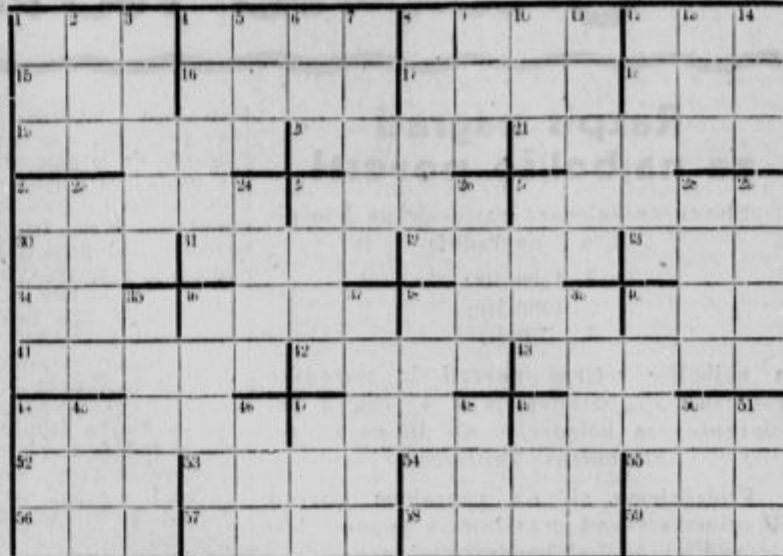
Pridelek riža je seveda po pokrajinah dokaj različen. Najbolj je dognano pridelovanje riža na Japonskem. Tam pridelajo na hektar riževih nasadov do 35 stotov riža. Povprečni pridelek v Indiji pa dosega na hektar le 15 stotov riža. V primeri z drugimi vrstami žit je izvoz riža razmeroma malenkosten. Iz Azije izvozijo v druge kontinente sveta le okrog 6 odstotkov pridelanega riža. Vse drugo pojedjo domačini sami. To bomo razumeli, če upoštevamo, da živi v Indiji nad 300 milijonov ljudi, na Kitajskem skoraj 400 milijonov in na Japonskem z njenimi prekomorskimi posesti tudi okrog 100 milijonov ljudi. Večina teh prebivalcev pa živi skoraj izključno od riža. Kako velikianski je pridelek riža, bi najlažje razumeli, če si mislimo letni pridelek riža natovoren na železniške vagoni, od katerih drži vsak 12 in pol ton. Vlak, ki bi odpeljal ves pridelek riža, bi se ovil dva in polkrat okrog zemeljskega ekvatorja.

Riževa polja na Japonskem.

ljo. Ko odteče voda z zrahljane zemlje, posejejo riževa zrna. Nato moramo zopet polja poplaviti z vodo. Pod vodo vzlake riževa zrna. Ko so zadostno vzkli in pognala že za dobro ped iz zemlje, je treba sadike presaditi. V dolgih vrstah posajajo

Križanka št. 24

Vodoravno: 1. šelestanje, šumeje; 4. jokajoč glas; 8. nepravilno oče; 12. vrsta blaga; 15. tibetansko jezero; 16. vrsta drevja; 17. gospodinjstvo opravilo; 18. stajerski hrib; 19. nekdanji denar; 20. moha-medanski bog; 21. dokaz nenavzočnosti; 22. pomoč, podpora; 25. bosanska reka; 27. pravopisno znamenje; 30. jalnova igra; 31. Vergilova oseba; 32. možko ime; 33. vojvodinski kraj; 34. navaden števnik; 36. versko občestvo; 38. del gledališča; 40. slovenski skladatelj; 41. ubranost valovanja; 42. starorimski pesnik; 43. starogrška boginja; 44. slovsvena oblika; 47. listnato drevo; 49. slovenski igralec; 52. domač obrtnik; 53. svetopi-emska oseba; 54. azijsko gorstvo; 55. jarem, suženjstvo; 56. malazijska gora; 57. vrsta drevja; 58. antično bojišče; 59. slovansko posmrtno prebivališče.

Navpično: 1. slavonski kraj; 2. švicarski kanton; 3. matematični izraz; 4. slovenski zgodovinar; 5. proga, sled; 6. strupena žuželka; 7. kemična prvina; 8. češko mesto; 9. evropski prebivalec; 10. istrsko zdravilišče; 11. slovenski slikar; 12. sredozemski otok; 13. slovenski pa-

rodist; 14. ud družine; 22. del gledališča; 23. vrsta konj; 24. zadnjeindijska državnica; 25. pisalna potrebščina; 26. srednjeveško posestvo; 27. del poslopja; 28. angleško pristanišče; 29. malajski otok; 33. starogrška pokrajina; 36. egiptovski poljedelec; 37. španski kraj; 38. slovansko zdravilišče; 39. grška prestolnica; 40. obmoški grad; 44. indijski fakir; 45. stari oče; 46. finski pristanišče; 47. romunski denar; 48. vrsta papir; 49. industrijska rastlina; 50. turški gospodar; 51. podzemna votlina.

Fatma, ciganski otrok

Tam pod veliko bukvijo je sedel zapuščen ciganski otrok. Stara, hudobna ciganska mati ni mogla trpeti črnolase Fatme in jo je večkrat tepla tako kruto, da ji je tekla rdeča kri po nežnem hrbtu. Ciganska tolpa je bila pravkar prišla mimo lepega, velikega dvorišča, kjer je letalo okrog mnogo belih gosi in lepih kokoši, in ko ravno ni bilo nikogar v bližini, je rekla stara, hudobna čarovnica: »Fatma, golobčica moja, jaz bi rada jedla kurjo juhalo in gosjo pečenko, pojdi hitro okrog ogla in dobodi mi dve živalci.« Mala Fatma pa je rekla: »Mama, jaz ne smem krasti.« Tedaj bi vi mogli videti to rabeljsko mater. Hudobno so zažarele njene črne oči in s svojimi dolgimi tenkimi prsti je zgrabila ubogega otroka in ga pahnila na tla ter neusmiljeno tepla z debelo palico, dokler ni prispel poglavar tolpe in hudobnici izvil palico ter ji zvezal roke. Potem je vzel tresočega otroka ter ga položil pod visoko bukev.

Kaj sedaj? Kam? Ah, saj nihče ne bo hotel vzeti v hišo revnega brezdomnega otroka. Tiho, tiho je šumelo v drevnih vrhovih in trudna od joka in stradanja je padla črna kodrasta glavica k debelemu deblu in — zaspala. — Toda kaj je to? Iz daljave se je slišalo cinglanje in srebrnočisti glas je preletel skozi gozdno tišino in stotero malih palčkov se je držalo za roke in plesalo kolo okrog zapuščenega otroka. Potem so jo prijeli za rjave ročice in jo dvignili k sebi. Mala Fatma je spala mirno dalje, nenadoma pa se je odprlo debelo, staro drevo in vsi so se pogreznili v globočino. Tam, globoko v zemskem naročju so imeli gorski duhovi svoj pravljico lep grad. V dvorani iz blestečega zlata in na demantnem, blestečem prestolu je sedela kraljica Blaga; k njej so pripeljali dobri škrateci najdenega otroka in pripovedovali, kje so ga dobili.

Z nežno roko je pobožala čez zaprte očke, in glejte, mala deklica je odprla svoje črne oči, ki zdaj začudeno zrejo v kraljico. Mala usteca so ostala od presenečenja odprta, kajti tako velike miline in tako ljubkega, prijaznega obraza, ah, tega že dolgo ni več videla. In ko je neki škratec obložil otroku marmornato mizico z vsemogočimi sladkarijami, je položil presrečni otrok rjave ročice pred oči in je jokal od samega veselja. Pa zopet se je prikazal drug škratec, ki je z belim rožnatim listom posušil blesteče solze. Ah, to je dobro delo, tako dobro po vseh grenkih, hudobnih besedah, trdih udarcih. Izginilo je vse zemeljsko trpljenje in boleče Fatmino srce se je ozdravilo pri drobnih škrateh in ni več krvavelo. Še več si prizadevajo storiti dobri pomočniki, plemeniti mali škrateci. Ker ne more noben zemeljski otrok živeti trajno pri podzemskih duhovih, so hoteli Fatmo naučiti velike umetnosti, ki naj ji pomaga v vseh stiskah, ko bo morala zopet živeti na zemlji. In kaj menite, otroci, katero umetnost so jo učili? O, nekaj čisto lepega in plemenitega: Sladko slavčvo pesem so položili deklici v zlatočisto grlo in pokazali so malim ročicam, kako se mora voditi lok, tako lepo, kakor znajo le od Boga oblagodarjeni umetniki. Ko je bila mala Fatma oborožena za zemeljski boj, se je zgodilo, da je neke srebrnočiste ščipove noči postala tako močna, da so jo škrateci zopet ponesli na zemljo.

Globoko v nekem velikem gaju je stal bel marmornat grad, v tem čudovito lepem gradu je stanovala odlična gospa — bogata

grofica. In ko se je Fatma zopet pogreznila v globoko spanje, so jo nesli škrateci na nežnih rokah v lepi park gospe grofice. In tam se je znašla mala Fatma, ki je bila medtem vzcvetela v prekrasno dekle. Bilo je nekega majskega jutra, prav ko se je grofica sprehajala po svojem vrtu. Presenečena in razveseljena je opazovala gospa čudovito lepo dekliško rožo. In, otroci, ona jo prime za roko ter jo pelje v grad. Tedaj pa je ubrala Fatma strune svojih gosli in zapela s svojim zlatočistim glasom, da je segalo globoko v srce plemeniti gospe, tako da je ni hotela več izpustiti. Toda svojega imena ni Fatma več vedela, tudi o škrateh ni znala nič povedati, spomin jo je zapustil, ko se je dotaknila zemlje. In vedno bolj se je poglabljala gospa v pogled zale device, dokler ni nekega dne videla razgaljene desne rame. Zavesetlikalo se je materino znamenje v obliki rože. — In kaj je zapazilo materino srce s svetim strahom, to je bila blažena gotovost: Fatma ni bila nikdo drugi, kakor njena lastna hčerka Rožamarija, ki je bila v nežni mladosti ugrabljena od hudobne ciganke in ki je morala toliko trpeti. Sedaj je stisnila gospa grofica svojega najdenega otroka pritrčno na srce in položila svoj lepi hčerki kronico na glavo in veselja ni bilo ne konca ne kraja.

DNEVNIK PALČKA *Modrijančka*

X. Kako smo peč zidali?

Bila je strašna, mrzla zima. Mraz je bil tako hud, da se nisem upal niti nosu pokazati na cesto.

Sedeli smo doma in bilo nam je dolgčas v brezledu in mrazu. Še nikoli ni bilo v naši stari hiši tako mrzlo. Roke in noge so nam bile kar trde, a nosovi rdeči ko cvet.

»Tako ne bo šlo več,« smo začeli govoriti drug drugemu.

»Zdaj se je zima šele začela — kaj bo pa poljeje!

»Nekaj je treba storiti!« se je nekdo oglašil.

»Res je.«

»Pa le kaj? To je vprašanje!«

Premišljali smo in tuhtali, pa se nenadoma oglašila očka Bradač:

»Hurra! Rešeni smo!«

»Kaj? Le kako, kako?« so se oglašali palčki vsi hkrati.

»Peč bomo sezidali!« je odgovoril stari palček.

»Peč? Kakšno peč? Saj imamo peč!...«

»A te slabo grejejo,« je dodal Bradač. »Napravi si bomo pa tako peč, ki bomo nanjo lahko vsi šli in se ugreli. Mimo tega bo pa v njej zmeraj vroča voda, ki jo bomo segrevali s paro. In dobro veste, kako vsi radi čaj pijemo.«

»Prekrasna misel!« je vzkliknil Skočko.

»Naravnost bajna,« sem dodal jaz.

»Tudi jaz sem že hotel isto nasvetovati.«

»Ti se zmeraj zakasniš s svojimi nasveti,« me je zbadel Vseznal.

»A kako bomo sezidali tako peč?« je vprašal Trdko.

»Boste že videli!« se je zagonetno odrezal Bradač. »Zdaj pa: na evidenje! in je odšel.

Minila je ura, prešli sta dve, bilo je že pol dne... a Bradač od nikoder. Zvečerilo se je že, mislili smo že, da je revež zmrznil, ko nekdo potrka na vrata.

»To je Bradač!«

Stekli smo k vratom, a na hodniku je bilo tako temno, da smo šli nazaj po luč.

»Brž, brž, gospoda,« nas je priganjal doktor Lečnik.

Kitajček je vzel mojo lešerbo in drugi lasterno. Vsi smo planili na hodnik.

»Kdo je tam?«

»Jaz sem — odprite!« se je odzval slaboten, drhteč glas.

Neizpodbiten dokaz

»Natakar! Ali imate še pogum trditi mi v lice, da je ta pljučna pečenka bila napravljena iz govedine?«

Tudi perlo ima to lastnost, da se le na nekaterih mestih poskodoje. Tisti deli, ki so še dobro ohranjeni, pa postanejo s tem tudi brezupni. A zdaj smo postali vsi praktični in iznajdljivi, pa si iz dveh neuporabnih kosov naredimo en sam kos ličnega perla.

Na sliki vidiš praktične vzorce te vrste. Na desni spodaj je lepa domača ali spalna obleka iz dvojne vrste blaga. Prav tako lično je drugo oblačilo iz flanele. Pod to je topla ponočna jopica, ki je prav tako nastala iz obrabljenih kosov perla. Lepa spalna srajca zgornj nad jopico je tudi nastala iz dveh, že zdavnaj zavrnjenih srajc. Tudi lepa poletna spai-

na srajca v sredi risbe je narejena iz obnošenega kosa in iz ostanka vzorčaste, svetle svile. Robovi so okrašeni s posebnimi vbodi, kar nič ne stane, pa je le lepo videti. Zraven je zimski vzorec iz toplega blaga z dolgimi rokavi. Na levi zgornj v kotu je praktična zveza iz životka in blač, kar je tudi iz raznih ostankov sešito. Spodaj je spodnja obleka s žepkami in se da lično napraviti iz enobarvnega in vzorčastega blaga. Pod njo je spodnja obleka z ažurnimi okraski. Posebno lična je pa spodnja obleka, ki je narejena iz spodnje obleke in blač. Prirejena je iz starega blaga, živi pa so poudarjeni z ozkim, čipkastim vložkom.

Francesco Perriti

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Tedaj je vžela luna. Bledordeči obrobek zadnjega kraja je bil kakor črepina in polnil pokrajino s svojo otožnostjo. Bledde sence drevov in grmov so padale na steze. Z zahoda se je dvignil grozen veter s Sredozemskega morja in v gorah je hrumelo kakor v mlinu. Daljino bučanje morja, ki je prihajalo iz jordankega usada kakor grmenje, se je družilo s šumom genezaških valov, ki so pluskali ob obalo. Konj, ki so ga v samotni epilasile gibljive sence drevov in živih vetra in je še čutil na hrbtno negibno telo, kako je zdaj pa zdaj bridko zavzdihnilo, je dvakrat, trikrat zarezgetal in zdirjal v dolino. Čez nekaj časa se je puhnjal in tresoč ustavil. Njegov topot in duh sta privabila krčevala šakalov, ki so se prikazovali iz grmičja. Njihovo kovinsko zavijanje se je oglašalo iz vsakega kota skalovja in majhni so se tiho in zahrbtno plazili kakor sence med grmovjem.

Konj je od strahu zdijval in se pogugal kakor blisk po strmini in šel ko v poletu čez žive meje, grmičje in kote. Z glavo pokonci, z vihrajočo grivo in penec se, je drvel med drevjem, drobil veje, prodiral skozi bodičaste meje, a sestrana krčevala šakalov za njim. Tu in tam so prišli pred njim na pot in ga skušali napasti ter se mu pogupati za vrat ali na Varilijino telo. Varilija je pod bičanjem vetra in ob šibanju vej in zbadanju trnja, skozi katerega je prodiral konj, prišla spet k sebi in ob medli zavesti, ki ji je ostala, videla kakor v blodnih težkih sanjah nad glavo in okoli sebe sence, drevesa, skale in sopihajoče zveri. O, nič več ni živa, gotovo je umrla in zdaj drvi na hrbtno

enega izmed Plutonovih konj nizdol v Erebo, niže, vedno niže v mrko kraljestvo senc in Cerber jo zasleduje in ji grize meso. Zoltovino trta jo reže v zapeste in v boke, ledeni veter s Kocita ji jemlje dih in konj splašeno drvi nizdol kakor utrinek v neznanskem vrtincu, puščajoč za seboj v diru iekre in penaste kosme.

8.

Prav tedaj, ko so Eleazarjevi ob vnožju kope pogladi konja v dolino, se je Jezus, ki je spal z učenci v dolnu, zbudil, stopil na obalo ter se vzpel na bližnji grič, da bi se zbral in molil. Njegova molitev je bila vedno nema. Sedel je na skalo, obrnil oči k nebu in se v zamaknjenem premišljevanju pogovarjal z Bogom.

To jutro se je zdelo, kakor bi bilo njegovo premišljevanje žalostnejše in bolj vneto. Dan se še ni zoril. Nad viharnim jezerom je visela luna z ostankom svojega spačenega obraza, valovi so se buče lomili ob obali in njihov šum se je družil s tuljenjem sredozemnika, ki se je zaganjal v volilne pečine sirjskega obrežja in polnil ozračje z grmečim bobnenjem. Ribičem ob jezeru je bil ta glas znan in se mu pravilo »veliki boben«.

Ko so pobledeli zvezde nad Galadskimi gorami in se je Tabor črtal v nežno sivino neba, je Jezus šel z griča proti dolnom. Videl je Jakoba Zebedejevega, ki se je zbudil ob divjanju nevihte in zaskrbljeno gledal po razpenjenem jezeru.

Opazivši v jutranjem somraku prihajajočega Jezusa, je Jakob obstal in se prestrašil ob žalostnem izrazu njegovega obraza. Z lasmi, vihrajočimi v vetru, in z nepremičnimi in žalostnimi očmi se je zdel ko prikazen.

»Učenik,« je rekel sin Zebedejev, »veliki boben ropota. Ali slišiš, kako grozno buči morje?«

»Jakob,« je rekel Jezus, »pokličite svojega brata

Janeza. Potrebujem vaju, da vaju nekam odpotujem.«

»Ukaži, Učenik, poslušala te bova,« je odgovoril Jakob, preplašen ob težkem glasu Jezusovem. Sklonil se je k Janezu, ga zbudil in oba sta šla iz doline.

»Kaj hočeš, Učenik?« je vprašal Janez še ves dremoten.

»Draga moja,« je rekel Jezus z žalostnim glasm, »poklical sem vaju, sinova groma, ker sta podjerna in pogumna. Poslušajta! Ta trenutek, ko vama govorim, drvi kakor blisk neki konj iz Doline golobov po cesti v Tiberijo. Na hrbtni ima zvezano neko ubogo ženo. Pojdita kar najhitreje na to cesto, zaustavita konja, razvezita ženo in jo prinesita k meni. Pojdita in Oče naj vama pomaga!«

Učenca sta ostrmela. Zena, privezana konju na hrbtni? Kaj, če bi bila tieta Rimljanka, ki so jo napadli in ugrabili prejšnji dan Eleazarjevi razbojniki, o čemer sta slišala med ljudmi ob jezeru.

Naj bi bilo kakor koli, nič nista več vprašala in nekoliko preplašena le ubogala. Ogrnila sta se vsak v svoj plašč in se napotila proti kraju, o katerem je govoril Učenik. Ko sta prišla na cesto, ki je vodila iz Tiberije v gore, se je že zorilo. Gole bele pečine so se čiste odražale v železnosivem vetrovnem ozračju. Iz Doline golobov je hrumelo, kakor bi divjal narasel hudournik. Cesta je bila prazna, brez žive duše. Samo z gricem tam okoli so se iz grmičja, kjer so gnezdele, oglašale jerebice v zgodnje jutro, ko je popustil veter.

Potem se je zaslislal s pogorja razločnejši in enakomernjši hrum, kot ga je povzročal veter, in obenem še nekako lajanje.

Učenca sta prishknila. Takoj sta razločila konjski ropot. Odločila sta plašč, da bi se lažje gibala, in napeto čakala.

Izenada je na drugem koncu ceste nekaj sivega planilo iz gošče in šlo ko utrinek. Bil je konj, ki se skoraj ni dotikal tal, z vihrajočo grivo in z nečim belim na hrbtni. Za njim se je podilo krčevalo šakalov, ki so se širili v pahljačo, da bi ga obkolili. Jakob in Janez sta se ustopila takoj na sredo ceste, da bi se vrgla nad konja in ga ustavila, a tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega med skupino bežečih živali. Ko so šakali zagledali oba učenca, so se zaustavili in se zbrali vsi skupaj ter ob robu ceste cvilihi. Konj, ki sta že slišala njegovo silno sopihanje, je kakor v opozorilo na dolgo zarezgetal, upočasnil svoj tek in se končno pred njima ustavil, kakor bi iekal zaščite.

Uboga žival je bila vsa prepotena in v penah, oči so ji bile prestrašene in na vseh koncih in krajih je kapljala z nje kri. Ko jo je Jakob prijel za grivo in jo pobozal po vratu in po nozdrveh, se je zdelo, kakor bi hotela pokazati z drgetajočim dihanjem svojo hvaležnost.

Janez je takoj razvezal ženo, jo vzel v naročje in ogrnil v svoji plašč.

Brata sta se nemo opogledala. Varilijino brezkrvno, ortpolo telo je bilo polno prask in podplutev. Z njenih vijoličastih usten je zdaj pa zdaj prišla beseda, kakor bi dahnila: »Groza... groza!...«

»Ali je mrtva?« je vprašal Jakob.

»Ne, še diha,« je odgovoril Janez, »nesiva jo k Učeniku!«

In držeč jo v naročju kakor dekletce, je začel teči proti obali.

Jakob je šel za njim, držeč konja za grivo. Uboga žival, ki je še vsa drgetala, se je dala mirno voditi in je bila krotka kakor pes.

Prišli so k jezeru, ko je vzhajalo sonce. Vsi učenci so bili zaskrbljeni zbrani ob Jezusu, ki je gledal proti goram.

Ko so zagledali onadva s konjem, so jima hiteli nasproti.

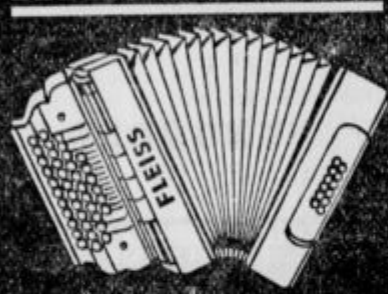
Banca cooperativa economica S. A. a Lubiana

eseguisce tutte le operazioni di banca alle più favorevoli condizioni
Emissione d'asogni circolari

Telefon 2057, 2979

Zadružna gospodarska banka D. D. v Ljubljani

izvršuje vse bančne posle po najugodnejših pogojih
Izdaja cirkularne čke

IZDELOVANJE
HARMONIK

JOS. FLEISS
LJUBLJANA
TYRŠEVA C. 35
ZAHTEVAJTE CENIK

LAME
LAME DA RASOI
REZILA ZA BRITVE
REZILA.

Prezzi imbattibili - Neprekosljive cene -
Qualità insuperabile - Nedosežna kekovost -
Produzione della più - Proizvodnja največje
grande fabbrica italiana - italijanske tvornice
(fondata nel 1920) (ustanovljena leta 1920)

Chiedete prezzi e - Zahtevajte cene in
campioni e: vzorce na
INDUSTRIA LAMINATI ACCIAIO
ACQUI (PIEMONTE) Casella postale 41

Ufficio staccato a MILANO - Posebna pisarna v MILANU
Via S. Marta 15, tel. 80.587 Via S. Marta 15, tel. 80.587

Ne ostanimo brez spomina na zadoščenje
Božjemu Srcu! Oskrbimo si sliko Presv. Srca
Jezusovega!

La macchina
da calcolo più
completa e
precisa che si
impone per la
sua modernis
sima concezio
ne meccanica.

Kalkulacijski računski
stroj precizne konstrukcije,
na višku sodobne tehnike.

ALFA Everen

Rappresentante esclusivo per la provincia di Lubiana:
A. KOVAČIČ
Prešernova ul. 44 Tel: 26-36 prel Ivan Logar

Živali

Kravo

debelo, 550 kg težko, za-
menjam za plemensko
- molzarico - ali brejo.
Slapničarjeva 1, Ljubija-
na - Moste.

Kravo

8 in pol meseca brejo,
lepo, prodam. Tovorniška
ulica 13.

Knjige

Vse vrste antikvaričnih
knjig od najstarejših do
najnovejših kupuje knji-
garna Janez Dolžan v
Ljubljani, Stritarjeva 6.
Telefon 44-24.

Filatelija

Filatelisti pozor!

Najugodnejše kupite in
vnovčite znamke vseh
kontinentov do poslednjih
okupacijskih znamk v
knjižarni Janez Dolžan,
Ljubljana, Stritarjeva 6.

U najem

Svetel lokal

za snažno in mirno obrt,
oddam. Zg. Šiška, Tugo-
mirjeva 21.

Stanovanje 5 do 6 sob

ali celo vilo, vzamem v
najem takoj ali kasneje.
Ponudbe na S. A. M. I.
C. E. N. poštni predal 13,
Ljubljana pod »Dober
plačnik«.

Zahtevajte povsod le
GAGEL-ova
vrtna semena

Umrl je naš ljubljani sinko, gospod

Erzin Miroslav

Pogreb bo v nedeljo, dne 1. marca 1942, ob 3. uri popoldne z Žal — kape-
lice sv. Andreja — na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 27. februarja 1942.

Rodbini ERZIN in sorodstvo

Oporoka osmih bojnikov

»O pač, Vsako drugo soboto in nedeljo prebijem pri svojih starših v Hammersmithu.«
»Tako, tako — Vaši starši prebivajo v Londonu? Ali ste jih pred osmimi dnevi tudi obiskali?«
»Pred osmimi dnevi? Počakajte malo... to je bila moja prosta sobota in nedelja — da, takrat sem bil v Hammersmithu. Ob teh strašnih dogodkih je človek že ves zmešan. Še nekaj sem Vam hotel povedati. Gospod Crew je z menoj govoril zaradi ukradenega dopolnila k oporoki. Pravi, da si glede pravnega stanja še ni na jasnem — vendar se je mladi lord Finsbury pokazal zelo velikodušnega... vkljub odporu svoje matere — hočem reči lady Finsburyjeve, Lord Finsbury je dejal, če je njegov stric hotel meni denar zapustiti, je zanj to določilo veljavno, najsi se listina najde ali pa ne.«

»To je pa lord Finsbury zelo lepo naredil. — Povejte mi no, gospod Bartlett — saj ste umorjenega Thompsona zelo dobro poznali... Kakšen pa je bil?«

»Da bi ga bil zelo dobro poznal, je malce preveč rečeno. Kakšen pa je bil, seveda vem. Bil je nekako tako velik kot jaz, in je bil nenavadno nervozen in nemiren v vsem vedenju.«

»Ali je imel črne ali rjave lase?«
»Lase je imel črne, le na senčih so bili malce osiveli.«

»Kakšne pa so bile oči?«
»Te so bile pa menda sivomodre, mislim. Pa tako natanko si jih nisem ogledal.«

»Ali na njih niste nič posebnega opazili?«
»Bartlett nekaj časa premišlja: »Ne — bilo so čisto navadne.«

»Hvala Vam, gospod Bartlett. Ali se kaj kma-
lu spet peljete v Hammersmith?«
»Prihodnjo soboto, mislim.«
»Pametno, gospod Bartlett. London je zani-
mivo mesto.«

Nato Hammond odide iz obednice. Tudi Bartlett zdaj ves zmeden strmi za njim. Toda izraz njegovih oči se počasi spremeni: V njih se pokaže — strah!

XVIII.

»Samoto uživajte, mylord?«

»Da bi užival, je preveč rečeno, gospod Ham-
mond. Vendar človek marsikaj najlažje premišlju-
je, če je sam.«

Lord Finsbury je otožno zamišljen sedel na kamniti klopi v skritem kotičku svojega parka, ko je pristopil Hammond ter, povabljen, prisedel. Hammond je onega od strani opazoval ter si prižgal cigareto.

»Da, mylord, si lahko mislim, da je tako,« do-
cela nedolžno omeni Hammond. »Saj ste morali
prenašati inspektorjevo zasliševanje.«

»Resnično — zabava to ni bila.«
»Zabava morebiti ne bo prava beseda. Vendar
se tistemu, čigar alibi je v redu, ni treba bati niti
Kennedyja niti njegovega zasliševanja. Je pa hu-
do žalostno, če mora človek »ugotavljati, koliko
ovir je, ki zavirajo, da se ta zločin naglo ne po-
jasni.«

»Kako naj razumem te Vaše besede?«
»Prav tako, kakor sem jih povedal, mylord.
Preveč ljudi je v tej hiši, ki pri zasliševanju...
lažejo.«

»Čudno — vendar ne vem, čemu prav za prav
to meni pripovedujete?«

»Da bi drugim dali dober vzgled.«
»Mladi lord mirno pogleda Hammondov obraz:
»Kdaj ste zapazili, da sem lagal?«

»Prav za prav že od vsega začetka.«

»Klanjam se Vam, gospod Hammond.«

»Niste premišljeno ravnali, mylord, ko ste tisti

važni listek dali iz čitalnice ukrasti.«

Lord Finsbury se zdrzne: »Tudi to veste? —
Zdaj me boste dali pač prijeti, češ da sem strica
umoril?«

»Nikakor ne, mylord, tega pa ne! Načelno sem
zoper to, da bi nedolžne ljudi zapirali — in Vas
imam za nedolžnega, čeprav zoper Vas govori dosti
indicijev. Na vso moč bi Vam na primer bilo ne-
prijetno, ko bi javni tožilec naglašal, da Vas je tik,
preden je bil umorjen Vaš stric, znani liverpoolski
posredovalec konjskih stav — David Readington
Carshaw se piše — ostro terjal za več denarja, da
pa Vi tega dolga niste mogli plačati, čeprav Vam
je Vaš upnik zagrozil, da bo pisal lady Finsbury-
jevi, katere si pa Vi niste upali prosti pomoči,
ker je hudo obsojala Vašo igralsko prošl...«

Lord Finsbury zaječi: »Ali ste čarovnik, gospod
Hammond, ali kaj?«

»To so me drugi tudi že vpraševali. Vendar
te črne umetnije ne smete zamenjavati z zdravim
človeškim razumom in s človekovim darom, da si
iz nabranih drobec znaj sestavi celoto. — — —
Gospodična Brentova menda uporablja za svoj par-
fum »Scandaj Lanvin« — ali mar ne?«

Mladi lord Hammonda nemirno pogleda.

»Tega pa res ne vem.«

»Hm. Morebiti pa, da za parfume nimate pra-
vega razumevanja. Mojemu nosu na primer sta
najbolj povšeči dva vonja: smola in dober parfum
— ali ni čudno, kaj?«

»Čudno, res da,« zamrmra lord Finsbury.

»Zlasti tale »Scandaj Lanvin« mi močno ugaja.
Njegov vonj se nad vse prijetno razlikuje od sivki-
nega, ki ga je sicer tod pri nas povsod toliko. Vi

pa seveda ne uporabljate parfuma, kaj ne, da ne,
mylord?«

»Bog me obvaruj!« znova zastoe lord.

»Aha — saj sem si že sam mislil... vendar
pa je mali listek, v katerem ste bili povabljeni na
sestanek v zimskem vrtu, sumljivo močno dišal po
tem parfumu.«

»Zadosti je, gospod Hammond! Vdam se. Res,
prav imate. Gospodična Brentova je napisala tisti
listek ter ga vtaknila pod vrata moje sobe, ko sem
po obedu počival.«

»Zimski vrt pa je izbrala za sestanek zato,
ker vanj malo hodiho, tako, da ni bilo preveč ne-
varno, da bi Vaju bili zalotili, kaj ne?«

»Prav imate. Čudno je pa res, da v zimski vrt
tako malo hodiho.«

»Vem. Zato pa sem inspektorju Kennedyju
tudi svetoval, naj to točko pojasni, preden bi koga
prenagljeno prijel. Prenagljenih aretacij njegovi
predstojniki ne cenijo kdo ve kako. Meni se torej
zahvalite, mylord, da niste bili aretirani. Sam
Bog ve, da je indicijev zoper Vas več ko preveč.«

»To zdaj sam uvidevam. Vi bi bržkone mogli
do najmanjše podrobnosti navesti vse, kar sem v
kritičnem času počel?«

Hammond se zasmije: »V tem moje sposo-
bnosti vendarle precej preceňuje. Vendar pa bi
poskusil. Ko ste se prebudili, ste našli listek. Ve-
deli ste, kdo ga je pisal. Zato ste takoj odšli dol
v zimski vrt, potegnili ključ iz ključavnice in si ga
vtaknili v žep —«

»Kako pa to veste?«

»Iz hiše ste nato šli skozi glavni vhod ter za-
vili okoli vogla, čeprav ste vedeli, da so vrata v
zimski vrt iz parka zaklenjena. Vse drugo pa je
samo po sebi jasno. Šli ste tedaj v zimski vrt, ko
ste posredovalcu še poprej napisali pismo —«

»Kako pa veste tisto o posredovalcu?«